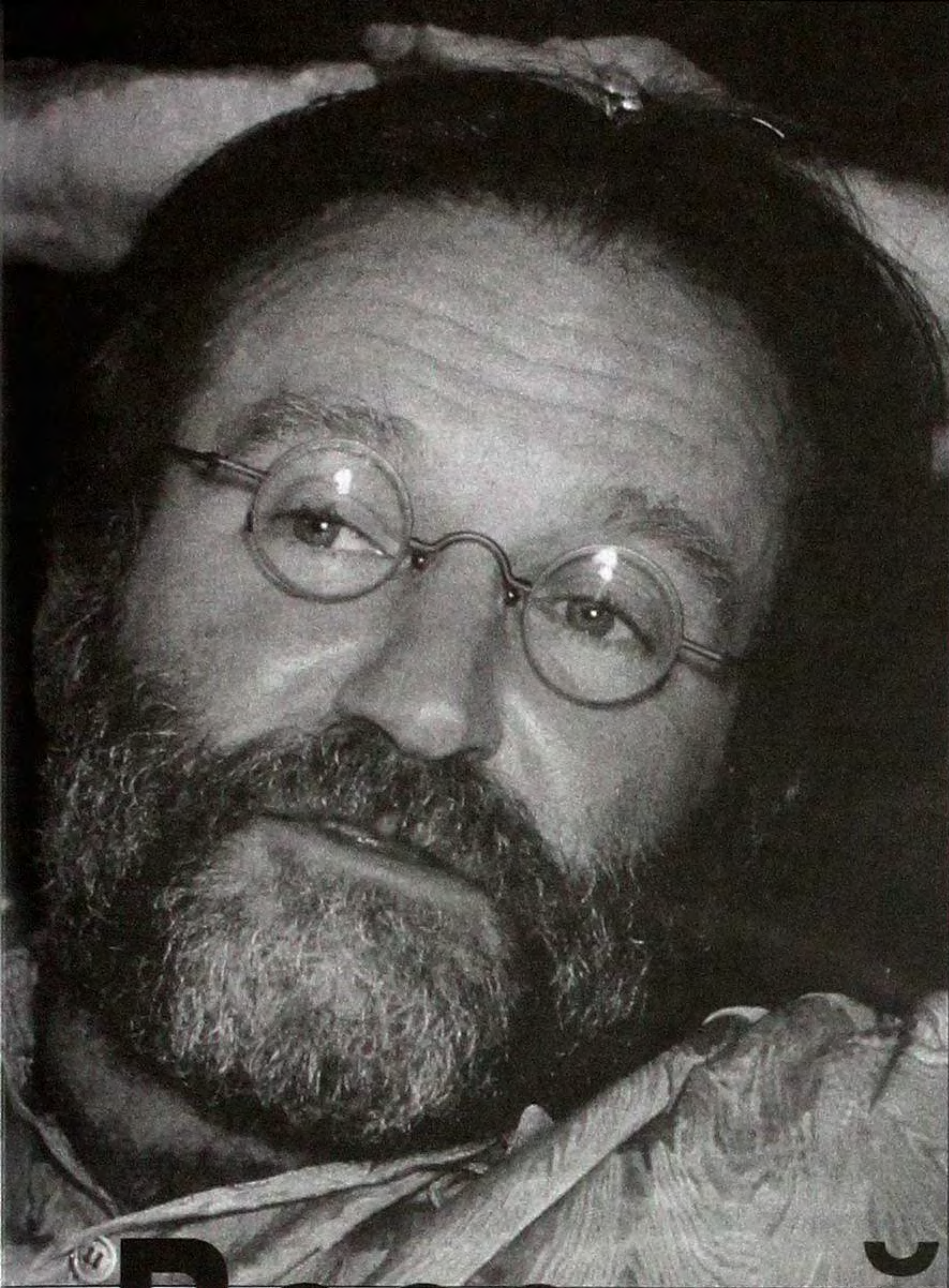

«Ми повинні постійно дивитися на речі по-новому», — стаючи на парту, говорить своїм учням оксфордський викладач у виконанні Робіна Вільямса. Наочна ілюстрація абсолютної розкутості, пропагування творчого підходу до всього, переступання за межі традиційного і усталеного — увесь цей інтелектуальний епатаж виплескується на глядачів фільму «Товариство мертвих поетів» (1989) і виявляє творчу індивідуальність американського актора, ім'я якого асоціюється як із серйозними психологічними роботами, так і з фільмами для дітей, а також із голосом джина, якого він озвучував у діснеєвському анімаційному хіті «Алладін».

Кінотворчість Робіна Вільямса

51

Веселий мудрець

Єдина дитина заможного співробітника компанії «Форд Мотор», Вільямс рано почав вправлятися у драмі. Перед своїм кінодебютом наприкінці 70-х років працював мімом, виступав із сольними комічними номерами. Роль дивака-самітника у серіалі «Морк і Мінді» зробила його ім'я відомим. Першу головну роль Вільямс зіграв у фільмі Роберта Олтмана «Папай», після чого він знявся ще у кількох посередніх комедіях типу «Врятовані» чи «Клуб Рай». Голлівуд не помічав його блискучого дару імпровізації аж до фільму «Доброго ранку, В'єтнам», що приніс йому Оскара і Золотого Глобуса у 1987. Як актор він виявив дивовижну різноманітність, беручись і за драматичні, і за комедійні ролі. Знаковою і етапною роботою стала головна роль у «Товаристві мертвих поетів» (режисер Пітер Вайр), де Вільямс відтворив історію неординарного викладача Джона Кітінга, що навчає студентів неортодоксального критичного мислення; зокрема, він розповідає їм про Товариство мертвих поетів, таємну організацію, яку він колись утворив разом з однокласниками. Зайве говорити про зв'язок концепцій Кітінга із сучас-

ною літературною герменевтикою, про ідею, що твір живе лише через своїх читачів, що «поезія, схожа на мед», дає насолоду справжньому гурману. Кітінг перетворює нудне заучування канонічних текстів і критичних поглядів, знайоме студентам усіх часів, на захоплюючу інтелектуальну гру, відкриває культурні горизонти поезії. Фільм закінчується трагічно: товариство викрили, Кітінга і його учнів звинувачують у порушенні правил закладу, але кульмінацією стає самогубство одного із учнів, що трагічно підтверджує назву фільму. І все ж філософська концепція фільму, де протиставляються традиція, дисципліна і свобода, доводить вищість творчого розкріпачення особистості.

Акторська іпостась мудрого вчителя сократівського типу не єдина. Інша — це ролі у фільмах для дітей, де він здобув імідж великої дитини. Таке роздвоєння на доросле-дитяче є свідомим вибором, секретом феноменального успіху серед різних вікових груп. Підтвердженням цього є фільм «Місіс Даубтфайер» (режисер Кріс Коламбас, 1993), що став комерційним блокбастером і ствердив Вільямса як найпопулярнішого

■ Робін Вільямс.

■ Робін Вільямс
у фільмі «Якоб-брехун».
Режисер
Пітер Кассовіц.
США. 1999.

голлівудського комедійного актора. Він грає безробітного актора-невдачу, з яким розлучається дружина. Коли вона шукає няньку для дітей, він гримується, засвоює акцент і манери диво-робітниці місіс Даубтфайер, тільки б бути зі своєю родиною. Попри усі комедійні трюки і спритне блазнювання, кінцівка фільму лишає трохи сумний присмак: повернувши втрачені позиції у професійній сфері, герой не може вповні відродити родину. Тим самим підкреслюється болюча проблема сучасності — проблема збереження родини.

Його наступний комедійний хіт «День батька» (режисер Іван Райтман, 1997) — переробка відомої французької комедії про те, як двоє чоловіків шукають хлопця, що може бути сином кожного з них, причому обидва «батьки» є повною протилежністю один одному. Вільямс грає вчителя і літератора-невдачу, надміру чутливого невротика з нахилами до істерії.

Іншими роботами того ж року стали фільми «Флаббер», переробка класичної діснеєвської комедії «Дивакуватий професор», де актор половину фільму грає винятково з самими спецефектами, яких фактично немає на зйомках, що вимагає ідеальної зібраності в часі, і чорна комедія Вуді Алена «Деконструюючи Гаррі».

Вільямс досягнув кульмінації у своїй кар'єрі, одержавши Оскар за найкращу другорядну роль у фільмі «Молодець Білл Гантінг» (1997) Гуса ван Сента. У головній ролі тут Мет Деймон (він же співавтор сценарію), який грає двадця-

тирічного генія з фотографічною пам'яттю і нерозважливою поведінкою. Розв'язати його психологічні проблеми не вдається жодному лікарю, поки він не зустрічає потрібну людину — Шона Макгваєра (Р.Вільямс) — професора коледжу, який знає, що означає нести емоційний тягар, і змушує Білла переоцінити свою власну відчуженість. Очевидно, роль мудрого і веселого наставника є нинішнім амплуа Вільямса, адже у наступному фільмі «Петч Адамс» він зіграв фізика, який сколихнув медичну систему, лікуючи пацієнтів гумористичною терапією.

Значною роботою минулого року стала картина «Якоб-брехун» (режисер Пітер Кассовіц), зйомки якої відбувалися у Польщі та Угорщині. Фільм базується на німецькій повісті Уріка Бекера. Це оповідь про польського єврея (дія відбувається у 1944 році), який по німецькому радіо слухає програму коменданта гетто і приходить до висновку, що росіяни повинні вже бути дуже близько. Він переказує людям це повідомлення і змінює їхнє життя, дає надію. А оскільки він чув лише одне повідомлення, то мусить вигадувати багато чого сам, звідки і назва фільму «Якоб-брехун».

Головним мистецьким критерієм і настановою Робіна Вільямса є гарний сценарій і внутрішня відповідність ролі, прагнення щоразу дивувати свого глядача. «Читаючи новий сценарій, я хочу зорієнтуватися, чи у цій ролі є таке, що лише я можу зіграти, а я буду тішитися тією роллю і зміною уявлення глядачів про власну гру».